

Echa

z praktyki i teorii urządzenia gospodarstwa lasowego.

(Ciąg dalszy).

Henryk Strzelecki w swej pracy pod tytułem „Über den Genauigkeitsgrad bei Berechnung des Normalvorrathes mit Hilfe des Heubarkeits = Durchschnittszuwachses Lemberg 1883.“ tak graficznymi tablicami, jak i tabelarycznymi, cyfrowymi zestawieniami dla głównych rodzajów drzew leśnych i dla różnych kolei rębowych, wykazał na przykładach niżej przytoczonych, iż twierdzenie, że $Nv = Z \times 0.50 u$ zasadniczo jest mylne, gdyż tylko w rzadkich wypadkach zgadza się ze rzeczywistością, jak to poniżej wykazano.

1. Dąb.

$$\left. \begin{array}{l} u \ 80 \ Nv = 0.42 u \times Z \\ u \ 100 \ Nv = 0.42 u \times Z \\ u \ 120 \ Nv = 0.42 u \times Z \\ u \ 140 \ Nv = 0.43 u \times Z \\ u \ 160 \ Nv = 0.45 u \times Z \\ u \ 180 \ Nv = 0.47 u \times Z \end{array} \right\} \text{Przeciętnie } Nv = 0.44 u \times Z.$$

2. Buk.

$$\left. \begin{array}{l} u \ 80 \ Nv = 0.42 u \times Z \\ u \ 100 \ Nv = 0.42 u \times Z \\ u \ 120 \ Nv = 0.45 u \times Z \\ u \ 140 \ Nv = 0.48 u \times Z \end{array} \right\} \text{Przeciętnie } Nv = 0.44 u \times Z.$$

3. Brzoza.

u	40	$Nv = 0.48$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.50$	$u \times Z$.
u	60	$Nv = 0.50$	$u \times Z$		
u	80	$Nv = 0.55$	$u \times Z$		

4. Drzewostany odroślowe twarde.

u	20	$Nv = 0.47$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.47$	$u \times Z$.
u	30	$Nv = 0.45$	$u \times Z$		
u	40	$Nv = 0.48$	$u \times Z$		

5. Drzewostany odroślowy miękie.

u	20	$Nv = 0.47$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.48$	$u \times Z$.
u	30	$Nv = 0.48$	$u \times Z$		
u	40	$Nv = 0.50$	$u \times Z$		

6. Jodła.

u	80	$Nv = 0.40$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.45$	$u \times Z$.
u	100	$Nv = 0.43$	$u \times Z$		
u	120	$Nv = 0.46$	$u \times Z$		
u	140	$Nv = 0.49$	$u \times Z$		

7. Świerk.

u	80	$Nv = 0.42$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.47$	$u \times Z$.
u	100	$Nv = 0.45$	$u \times Z$		
u	120	$Nv = 0.49$	$u \times Z$		
u	140	$Nv = 0.52$	$u \times Z$		

8. Sosna.

u	60	$Nv = 0.44$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.48$	$u \times Z$.
u	80	$Nv = 0.46$	$u \times Z$		
u	100	$Nv = 0.49$	$u \times Z$		
u	120	$Nv = 0.52$	$u \times Z$		

9. Sosna czarna.

u	60	$Nv = 0.43$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.49$	$u \times Z$.
u	80	$Nv = 0.47$	$u \times Z$		
u	100	$Nv = 0.57$	$u \times Z$		
u	120	$Nv = 0.55$	$u \times Z$		

10. Modrzew.

u	60	$Nv = 0.47$	$u \times Z$	} Przeciętnie $Nv = 0.51$	$u \times Z$.
u	80	$Nv = 0.50$	$u \times Z$		
u	100	$Nv = 0.53$	$u \times Z$		
u	120	$Nv = 0.55$	$u \times Z$		

Ten sam autor, w tej samej pracy, w tabelarycznym zestawieniu różnic pomiędzy zapasem normalnym, obliczonym przy pomocy wzoru $Nv = 0.50 u Z$ a zapasem normalnym rzeczywistym, w pośrodku lata, obliczonym według tablic zamożności Feistmantla, dla wyż wymienionych rodzajów drzew, wykazał, że różnice te wynoszą od $+ 20.8 \%$ u jodły V klasy bonit. przy 80 letniej kolei rębowej, do $- 13.6 \%$ u sosny czarnej, V klasy bonit. przy 120 letniej kolei rębowej.

Wychodząc ze założenia gospodarstwa finansowego, da się również obliczyć finansowy zapas normalny. Rola jednak tego finansowego zapasu normalnego przy oznaczeniu etatu, jest podrzędna, zaś osiągnięcie takiego normalnego zapasu finansowego w gospodarstwie lasowem jest jeszcze trudniejsze, jak przy zapasie normalnym w masie.

Można jednak dla celów pedagogicznych w teorii taki idealny stan lasu stworzyć i obliczenie finansowego zapasu normalnego ująć w pewne matematyczne wzory, tak jak to ma miejsce we wielu obszerniejszych podręcznikach urządzenia gospodarstwa lasowego; ze względu jednak, że takie wzory nie mają zastosowania w praktyce, nie umieszczam je tutaj.

Teorja zapasu normalnego w swej najstarszej formie zwana taksą kameralną, wprowadzoną 12 lipca 1788 roku dekretem c. k. nadwornej kamery we Wiedniu do oszacowania lasów została później zastosowana w gospodarstwie lasowem do oznaczania etatu.

Teorja ta, pomimo że z powodu dogodnego obliczenia zapasu normalnego, przy pomocy przeciętnego przyrostu we wieku rębności, znalazła w praktyce wielu zwolenników i szerokie zastosowanie, w gospodarstwie lasowem jednak nie odegrała dodatniej roli, lecz przeciwnie, we wielu wypadkach w części ze swojego założenia, w części z nieświadomości, a w części ze złej woli tych, którzy ją stosowali, odbiła się ujemnie na gospodarstwie lasowem.

Pierwszą jej ujemną stroną było to, że już w pierwszych swych początkach była w sprzeczności sama ze sobą, gdyż wychodząc ze założenia zapasu normalnego, zadowalniała się w praktyce masą równającą się zapasowi normalnemu, a uważając, jako jeden z dodatnich atutów tego sposobu, zbędność planu gospodarczego, tem samem nawet w przyszłości nie dążyła do swojego w założeniu postawionego ideału t. j. do właś-

ciwego zapasu normalnego ; co tylko przy pomocy planu gospodarczego w połączeniu z dążeniem do normalnego odstopniowania klas wieku mogło mieć miejsce.

Brak planu i oparcie się tylko na zapasie t. zw. normalnym ułatwiło ludziom złej woli drogę do nadużyć i to przeważnie w tych wypadkach, w których ta idea zapasu normalnego miała stać na straży t. j. w lasach, gdzie użytkujący nie jest właścicielem, lecz jest tylko czasowym, lub dożywotnim użytkującym, jak w ordynacjach, lasach kościelnych, erekcyjnych biskupich i t. p. Tam we wielu wypadkach, korzystając z dowolności powyższego założenia, starano się z chęci zysku, ze szkodą dla następców, wszystkie cenniejsze drzewostany w pierwszej linii zużytkować, zaś mniej cenne, a nieraz nawet prawie że bezwartościowe, pozostawiono dla wypełnienia luk zapasu normalnego. Dowodem tego, jest u nas szczególnie w Małopolsce, wiele lasów, wyż wymienionej kategorii, które przez wiele dziesiątek lat miały plany gospodarstwa lasowego, w których stał zawsze na straży wzór taksy kameralnej.

C. d. n.